

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apore Martia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Poplăcei Nr. 37
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 16 Octob.

După o încordată activitate de 12 zile, sesiunea ordinară a congresului nostru național bisericesc și-a terminat agendele pentru periodul acesta.

Lucrări de organizare, lucrări de controlă despre mersul regulat al afacerilor din întregă metropolia, înviațiuni cum avem să purcedem în viitoriu, în mersul regulat al desvătărei noastre, au format principalele noastre îngrijiri.

Măsuri pentru ridicarea școlilor noastre, pentru ridicarea moralității în popor, pentru uniformitatea în purcedere în casuri concrete, toate aceste recla mau îngrijiri serioase și cât scim noi, toate s'au resoltat spre mulțămirea membrilor congresuali și credem și spre mulțămirea clerului și a poporului, care a trimis reprezentanții sei în corporațiunea acésta supremă bisericescă.

Sunt însă cestiuni, cari nu au putut forma obiect de discuțiune în congres, și trebuie ca să le resolve singuraticile eparchii în sinódele eparchiale.

O atare cestiune de atare natură, să pare a fi și cestiunea ameliorării sorții preoților nostri.

Nu în întregă metropolia sunt preoții atât de rău dotați, ca în archidiecezã.

Ni se spune anume, că în eparchiile sufragane avem parochii cu câte una și două sesiuni de pământ și venitul unei sesiuni aduce la an un venit sigur, de 800 fl. dacă sesiunea e dată în arândă, ér dacă e lucrată în regia propriã, atunci pôte și mai bine.

Sunt parochii reduse dela 2 și 3 la una, e mulțămît și parochul, mai contribuie și la fondurile diecesane din parochiile veduvite și așa nu subversedã nici o necesitate de a face o uniformitate în dotațiunea preoților. Se înțelege, că atari parochi, nici nu pun pond pe venitele stolari, acele sunt accidentii, cari dacă incurg e bine, dacă nu incurg, ele nu produc nici o incurcalã în bugetul parochului.

La noi, durere e altmintea.

La noi porțiuni canonice avem în puține locuri și și acele în cele mai multe casuri, sunt locuri sterpe și neroditoare. Nimene nu ar oleri la an arândă pe un juger catastral 20 fl. ca în Ungaria și Banat.

La noi sinodul archidiecezan va fi chemat dar să reguleze acésta trebã și nu avem nici un motiv de a ne îndoi, că se va face îmbunătățire în respectul acesta.

Prea s'au împuținat venitele preotului nostru, ca să nu ne cugetãm a-i face și lui posibil de a trăi după oficiul seu. Erau timpuri, când postul de paroch era privit de un post de dignitar în comunã, de un post, mai mult de onóre.

Ađi parochul este funcționariu în înțelesul strins al cuvântului. E director scolar, o funcțiune gratuită, pórta oficiul parochial cu multã responsabilitate fără nici o recompensã, dã estrase din matricule autorităților civile și militari, compune rațiociniile parochiei, bugetul, inventariul și în multe locuri tot el administrézã și magazinul de bucate.

De se clădesce un edificiu scolar, el trebuie să fie acolo, să și neglige lucrul seu privat, economia, căci de nu, lucrul nu merge.

De e a se vinde ceva din averea bisericeii, bucate, vin, lemne ori altceva, tot sub a lui priveghiere trebuie să se întemple, căci de nu, dauna e sigurã.

Nu dór, că cresciniile ceialtați ar intenționa dauna, dar vorbã e, ei nu pricep și nu au autoritatea recerutã la popor, — și ordinile consistoriului în urma urmelor tot preotul trebuie să le esecute și punã în lucrare, chiar și în acele casuri regretabile, unde se imbuldesc mulți nechematți după presidenția în comitetul parochial.

Am arêtat cam în linii generale, cum este de legat parochul nostru de oficiul seu, câte obligaminte are, fãr ca să pótã să se subtragã dela ele chiar în interesul bisericeii și dacă așa este, rămãne ca biserica, ai cărei servitori sunt preoții nostri în parte mare, să le vinã în ajutoriu și să le creețe o sôrte mai bunã ca cea de ađi.

Strins luat lucrul s'ar puté obiectiona, cum ni s'a obiectionat, că întrégã atacarea aparține competenței comitetului și sinodului parochial.

Noi însă scim, că din ce elemente sunt compuse aceste corporațiuni, scim, că unde e vorba să ameliorézã sôrtea preotului, nu se aflã nimene să spriginézã o atare pornire și tocmai, că scim la câte șicane ar fi spus parochul nostru, am dori, ca cestiunea acésta să se reguleze de sus în jos. Nu taie acésta dispozițiune nici cât e negru sub unghie în cercul de competență al comitetului și sinodului parochial și tocmai căci de ani de zile ele puțin au făcut în direcțiunea acésta, sinodul eparchial ni se pare cel mai competent for de a regula trebã acésta. Vađa preotului cere ca să fie regulatã, și o cere demnitatea bisericeii ca funcționarii ei să fie mulțamiți cu sôrtea. Stãruim deci și noi pentru o grabnicã resoltare a cestiunei și dacă ni-a succes să vedem o îmbunătățire cât de cât pe terenul acesta, tot noi vom fi, cari vom stãru, ca preoții nostri să fie la culmea misiunii lor și să fie adevãrați apostoli ai lãțirei culturai și moralității în popor.

Congresul național bisericesc.

Sedința VIII, ținută la 8/20 Octob.

Sedința se deschide la 9 ore a. m. și dându-se cetire protocolului ședinței premerse, — acesta se autenticã.

Escelenția Sa, Dl president, presintã cererea deputatului congresual Ioan Budințian pentru un concediu pe restul sesiunii congresuale. — Concediul cerut se acórdã.

Escelenția sa, Dl president, presentã raportul delegațiunii congresuale în afacerile pendente din despãrțirea ierarhicã de cãtrã serbi. — Sã transpune comisiunei speciale, care se alege în persoanele deputaților: Augustin Hamsea, Mihailu Popoviciu, Ioan cãv. de Pușcariu, Alecsandru Mocsonyi, Vincențiu Babeș și Paul Rotariu.

Se presintã rugarea comitetului parochial din Reșinariu pentru de a se interpreta și da esplicãri la §. 19 din statutul organic, dacă cazul de rudenie are a se reflecta și asupra preotului ca membru natural ne ales ori numai asupra membrilor aleși. — Se transpune comisiunei pentru petițiuni.

Deputatul Paul Rotariu propune:

„Măritul congres să decidã, cumcã de ađi înainte va ține câte două ședințe pe ăi până la finirea agendelor sesiunii actuale. — Se pune la desbatere ca urgentã și în frul discusiunilor propunãtoriu revocându-o, congresul trece la ordinea zilei.

Raportul consistoriului metropolitan pentru alegerea unui membru în reprezentanța „fundațiunei Gozsdu” precum și normativul votat de consistoriul metropolitan în ședința din 29 Septembrie 1888, prin care se regulezã referințele fundațiunei Gozsdu cãtrã metropolia la propunerea comisiunei organizãtoré, — se transpun comisiunei speciale pentru „fundațiunea Gozsdu”.

Raportul consistoriului metropolitan pentru sistemisarea unui post de contabil la consistoriul metropolitan precum și cestiunea viunderii unor acții din partea representațiunei fundațiunei Gozsdu împreună cu rațiociniul acestei fundații pe anul 1886. — Se transpun comisiunei speciale pentru fundațiunea Gozsdu.

Comisiunea verificãtoré prin raportorul Paul Rotariu cu privire la alegerea deputatului mirén în cercul Buzias, Georgiu Ioanoviciu constata, că actele electorale cu puține excepțiuni, care însă nu alterézã rezultatul alegerii, sunt în ordine, lipsa credenționalului e justificatã, propune deci și congresul dechiarã de verificat pe deputatul mirén Georgiu Ioa-

FOIȚA.

Dela Reghin prin Toplita la Borszék și Tulgheș

de
Georgiu Popescu, preot.
(Urmare.)

În o stare de nelucrare desprețuesce pre agre-sorele seu. În sute de locuri însă deodată se pregãtesce acesta cu brațele sale mlãdiose, respins, renoesce atacul mai de multe ori cu o furiã teribilã, pãtrunde în porii puternicului gigante, bate, ciocãnesce înlãuntrul lui, până ce în fine ș'a eliberat membrele și ș'a făcut cale liberã.

Resistința, ce o întimpinã în calea sa în adevër e mare, însă nu se pôte asemena cu cea dinainte și este tare ușurat prin multele vine de apă, cari se varsã de ambe părțile în densus. Acestea pãrae sunt nenumerate, totuș celea mai însemnate sunt: Restoșnea, Vișa, Galaóia și Bistra. Cine voesce a cunoșce mai deapropoe ființa și mersul oricãrui din aceste pãrae, nu trebuie se stea numai la gura lor. O preumblare cam de o orã înlãuntrul muntelui pre țermurile pãrãului și trebuie se veđi salturile sale primejdióse preste trunchi de arbori cãđuți și preste colosuri de pãtrã, să ađi vuetul

multelor mori de scânduri, ce le mână cu o ințalã înspãimântãtoré, să admiri mãrgelele sale de mãrgãritariu, ce le aruncã pãrãul în jocul seu glumeț trebuie să observi sãrutãrile sale amicabile, pe care le imprumutã padimentului de pãtrã, se ascultã cântecul minunat al paserilor sub brađii umbroși și se asisti la petrecerea pãstrãvilor frumoși, pãtați prin undele cristaline. Este în adevër de invidiat, când omul pre culmele munților și afunđimele pãraelor contemplézã natura. Totuși fiecare, când cãlãtoresce prin munți să și aducã aminte, ca nevinovații norișori, cari se ridicã de după culmele depãrtate în curënd se negresc, se umflã, se beșicã, cuprind creșta muntelui și apoi umplu afunđimele prin tunete și fulgere fioros rãsunãtoré, amenințã pre cãlãtoriu și apoi o plóie torentialã 'l udã până la pele, dacă nu pôte să se adapostézã sub vre un brad tufos ori sub o mórã de ferestrãu. În urmã pãrãul se umflã, ese din alvia sa și lovesce cu furie în trunchii resturnați în densus, — spume murdare lovesc în stãncile de prin prejur și apoi cu putere herculianã se aruncã în Murêș, turburând apa cea limpede a aceluia.

Adesea se ridicã și acesta, când canalele ceriului se deschid prea tare, face să resune fioros vocea sa puternicã și grãbesce cu repejune duplã și se varsã peste șesurile libere și acopere liveđi și câmpii.

Predilecțiunea, ce avem în cãlãtoria pre Murêș se basézã adesea pre aceea împregiurare cã de multe ori nu suntem în chiar, cã ore ținutul romantic al vãii sau însuși riul ne atrage mai țare, la tot cazul ele formedã o întregire imprumutã al unui tablou frumos al naturei. Cãci afarã de pãdurile urieșe și de deosebitele forme a delurilor și a stãncilor, unde numai se deschide o campã fãrã arbori, acolo Flora își espune copii sei spre privire. Pelãngã cât-va tufiș de alun și mestacãni indoicioși domnesce genul fagilor și al moliđilor, printre cari sprintena cãpriórã și sficiosul iepure se preumblã în deplinã libertate. Apoi drãgalãșa priveghitóre, plãcuta ciocãrlie, amasantul cuc și seriósa barzã, ce în pași rari, asemenea unui filosof adencit în cugetãri se preumblã pre lãngã Murêș, dau un aspect plãcut a acestui ținut romantic, care cu drept cuvânt s'a numit de unii cãlãtori Elveția Transilvaniei.

Sã ne întórcem privirea în acésta vale la unele puncte ce meritã a fi tractate în special.

Dece kilometri în sus dela satul Deda se aflã satul Restoșnea. Încungiuat de pãrãul de același nume și de Murêș, închis de toate părțile de munți ne întórcem privirea érãși spre pãdurea verde, care se ridicã de toate părțile.

(Va urma.)

noviciu și în considerarea cererii motivate li acordă concediu pe întreaga durată a sesiunii actuale.

Urmând la ordinea zilei raportul comisiei organizatoare asupra proiectului de regulament relativ la alegerea deputaților pentru congresul bisericesc-național conform propunerii comisiei. — Sub titlul „VI Alegerile deputaților din cler” se primesc neschimbate.

Numărul paragrafului 17 din proiect la propunerea comisiei.

Se înlocuiește cu Nr. 18 și textul se modifică astfel:

În alineă primă; rândul prim după cuvintele „deputaților preoțesci” se intercalează „§ 5 lit. a” cu omiterea expresiei „cărui aparține” din rândul al treilea și adăugirea frazei „care poate fi biserică, școlă sau altă localitate” după cuvintele „comisariul consistorial” în rândul al patrulea precum și cu omiterea expresiei „pentru purtarea protocolului” din rândul ultim.

Urmând sub discuție §. 18 din proiect conform propunerii făcute din partea comisiei devenit acum §. 19 și cu delăturarea propunerii deputatului Coriolan Brediceanu ca: „La cas, dacă un preot îndreptățit nu e inclus în lista primită dela consistoriu, colegiul electoral e îndreptățit a întregi lista inducând pe cei îndreptățiți: — Se primesc în următorul text: „După constituirea colegiului electoral, pe baza listei primite dela consistoriu se constată numărul alegătorilor prezenți și numele lor se petrece la protocol”. Lista alegătorilor servește de bază la votare și se aclude la protocol”.

§. 19 din proiect acum §. 20 în urma propunerii comisiei; — Se primesc cu următoarele modificări: În alineă I. cuvântul „verificarea” se înlocuiește cu „acestea” și cuvintele „numai decât, sau eventual după o consultare confidențială” se omit cu totul; în alineă a doua rândul doi în loc de „lista generală” se acceptă termenul numai de: „lista alegătorilor”.

§. 20 din proiect acum §. 21 la propunerea comisiei. — Se primesc fără schimbare.

§. 21 din proiect acum §. 22 conform propunerii comisiei. — Se primesc în următorul text: „După ce în rândul listei alegătorilor au votat toți alegătorii prezenți, încât nu s'ar fi prezentat toți cei incluși în listă, se defigă un termen de o jumătate de oră pentru prezentarea celor absenți.

După expirarea acestui termen, înainte de toate se petrece la protocol numele alegătorilor nou veniți, după aceea se continuă votarea cu aceștia întocmai ca cu cei mai înainte.

După votarea acestora alegerea se încheie și se notează la protocol timpul (ora și minutele) încheierii”.

§. 22 din proiect devenit acum §. 23. — Se primesc în textul prezentat prin minoritatea comisiei astfel ca în alineă primă cuvintele, cari urmăresc după cuvântul „sumează” din rândul al cincilea să se omită înlocuindu-se cu următoarele:

„și pe acel candidat, care a întrunit majoritatea absolută a voturilor valide, președintele îl proclamă de deputat.

Dacă însă nici unul din candidați n'a obținut majoritatea absolută a voturilor, între cei doi, cari au întrunit mai multe voturi imediat se pune la la cale alegere nouă.

Voturile, care cu asta ocaziune se dau altor persoane decât unuia din cei doi candidați, și ședulele albe, se consideră de neesistente, și la constatarea rezultatului nu se numără”.

În alineă a doua se omit cuvintele „Între doi, cari în majoritate”, și se înlocuiește cu: „Dacă cu această ocaziune ambii candidați”.

§. 23 și §. 24 din proiectul original acum §§-i 24 și 25 la propunerea comisiei. — Se primesc nemodificați.

§. 25 acum §. 26 la propunerea comisiei. — Se primesc cu modificarea propusă de Dr. Nicolae Oncu ca cuvintele „încă în aceeași zi” să se înlocuiească cu: „în 24 ore.”

Sub titlul VII. „Alegerile deputaților mireni”. A) Alegerea, — conform propunerii comisiei. — Se primesc nemodificați.

§. 26 din proiect devenit acum §. 27 conform cu propunerea comisiei. — Se primesc intercalând după cuvântul „ficsat” din prima alineă „§ 5. lit. b.” și din alineă a doua omițând cuvintele „și mai”; în alineă a treia, rândul trei cuvintele „eventual se statorcesc lista generală”, se omit și se înlocuiește cu „în cazul prevădută în §. 10 alineă ultimă se autentică lista”, asemenea se omite cuvântul „autenticată” din rândul ultim.

§. 27 din proiect acum §. 28 la propunerea comisiei. — Se primesc omițând cuvintele „eventual după o consultare prealabilă”.

§. 28 din proiect acum la propunerea comisiei. — Se primesc omițând cuvântul „generale” și înlocuind cuvântul „notați” cu „înscrși”; în

cuvintele „Ales poate fi acela” etc. se începe un §. nou, §. 30 stergând conjuncțiunea „și” după cuvântul „membru”.

Luându-se la desbatere §§ 29, 30, 31 din proiectul original, cari în urmarea întregirilor de mai sus au devenit §§ 31, 32, 33 conform propunerii comisiei. — Se primesc, omițând pretutindenea cuvântul „generală” după cuvântul „lista”.

§. 32 din proiect acum §. 34 la propunerea comisiei — Se primesc înlocuind pasagiul „încât vor ajuge la rând în restimpul de jumătate de oră la a cărei expirare votarea se încheie” cu următorul alineat: „După expirarea timpului de jumătate de oră și după ce au votat toți cei ce s'au prezentat în aceea jumătate de oră se încheie alegerea” etc.

§. 34 din proiect acum §. 35 conform propunerii comisiei. — Se primesc neschimbate.

§. 35 din proiect acum §. 36 la propunerea comisiei. — Se primesc cu următorul alineat nou după primul alineat.

„În cazul când delegatul sinodului electoral ar fi împedat a și împlini această datorință, este datoriu să predea protocolul celui alt bărbat de încredere ca el să-l prezenteze la timpul și locul indicat”, în alineă a doua se omit cuvintele „generală”.

§. 35 din proiect acum §. 37 conform propunerii comisiei. — Se primesc cu următoarele modificări, și anume după cuvintele „înșuși protocolul” din rândul trei să adaug următoarele:

„Dacă nici președintele, nici bărbatul de încredere n'au sigil, pe covertă în amândouă locurile se pune sigilul parohiei”. În cuvintele „din fruntea protocolului” se sterg și înlocuiește cu acestea: „Protocolul sinodului parohial electoral din comuna N. N. și la fine mai adaugând următorul alineat nou: „Bărbatul de încredere, respective substitutul său este datoriu să prezenteze în persoană protocolul electoral la sediul de scrutin”.

§. 36 din proiect acum §. 38 la propunerea comisiei. — Se primesc înlocuind cuvintele „dubioase sau cu defecte esențiale” din alineă a treia cu „cărora le lipsesc cerințele formale prescrie prin acest regulament” și intercalând după cuvântul „sosite” din această alineă cuvintele: „pe altă cale sau”. În după alineatul doi se adaugă ca alineat nou: După ce s'a terminat scrutinarea, încât nu s'ar fi prezentat din toate comunele, ce aparțin cercului de scrutin se mai astéptă o jumătate de oră în decursul căreia se mai scrutinează cele intrate în acest restimp, și cu această scrutiniul se încheie.

§. 37 din proiect devenit acum §. 39 la propunerea comisiei. — Se primesc nemodificați.

§. 38 din proiect acum §. 40 la propunerea comisiei. — Se primesc omițând cuvintele „bărbatul de încredere, va se dă de toți” din alineă I.

§. 39 din proiect acum §. 41 la propunerea comisiei. — Se primesc, înlocuind cuvintele „încă în aceeași zi” din alineă a doua cu cuvintele „în 24 ore”.

În subtitlul VIII „Proteste” la §. 40 din proiect devenit acum §. 42 deputatul Dr. Ioan Mișu propune ca cuvintele din alineă a doua „presidiul congresului” să se înlocuiească cu cuvintele: „consistoriul metropolitan” și „protestele predate poștei la adresa consistoriului metropolitan în termenul susindicat de 15 zile se privesc ca înaintate în timp legal”.

În congresul cu delăturarea acestei propuneri se primesc §-l cu următoarele modificări și anume adăugând după cuvintele „la alegere” din alineă primă cuvintele: prin proteste, cari însă trebuie să fie intrate la presidiul congresului, în alineă a doua se sterge.

Subtitlul IX Dispozițiuni transitorie din proiectul original. — Se primesc înlocuind cuvântul „transitorie” cu cuvântul „generale”.

§. 41 din proiect devenit acum §. 43 la propunerea comisiei. — Se primesc nemodificați.

§. 42 din proiect acum §. 44 la propunerea comisiei. — Se primesc omițând cuvintele „pentru conscrierea preoțimeii din tract”.

Cu acestea presidiul ridică ședința și anunță cea procsimă pe mâne la 9 ore a. m.

Din țera Oltului.

(Adunarea generală a congregațiunii comitatense și alegerea de vice-comite.)

(Începere.)

Vrednică de pomenit este și desbaterea, ce s'a încins în jurul obiectului al 32-lea.

Membrii consiliului administrativ, Nicolae Cosgarea și Basiliu Stanciu, ambii căpit. ces. și reg. în pensiuie, și au fost dat deminisiunea din acest consiliu, din cauză, că într'o ședință, fiind la ordine raportul inspectorului reg. de școlă, a cerut ca să li se dea unele explicații în limba română despre conținutul obiectului. Atunci înșe dl Baussnern a rostit memorabilul vetto: „nem engedem”.

Comisiunea permanentă, ca să acopere procederea cinstită a dlui comite, propuse adunării generale că, deore-ce dl comite a rostit „nem engedem” în retăcirea, că s'a cerut traducerea obiectului în limba română, și că prin urmare nefiind vorbă de eschiderea limbei române din consiliul administrativ, — propune ăic, ca deminisiunea să se primască.

La acest obiect dl căpit. ces. și r. în pens. Stanciu, dă deslușiri, că nu a cerut traducerea, ci numai explicarea obiectului în românesce, ceea-ce formal i-s'a denegat, și astfelu dânsul și colegul său, nepricepând, ce se tractează au fost silit a procedea așa.

Domnul adv ocat Dr. A. Micu prin o vorbire ținută în limba magiară, arată îndreptățirea dlor N. Cosgarea și B. Stanciu, de a cere chiar și pertractarea în limba românescă — art. de lege 48 din 1868 și declară corectă repășirea lor din consiliul administrativ.

Apoi dl avocat N. Garoiu, prin o vorbire entusiasmă, întrerupt la totă propoziția de aprobări și strigăte „să trăescă” a apărut cauza dlor N. Cosgarea și B. Stanciu, spunând direct în fața dlui comite, că nu 80.000 români să învețe limbă referent, amplotiat comitatens, ci referentul trebuie să scie limba poporului, care îi dă pâinea, căci nu poporul e pentru amplotiați ci amplotiații sunt pentru popor. Apoi provocă energic, pe dl Baussnern, să se declare categoric, ce are de cuget a face în viitoriu în această direcțiune.

Strimtorat dl comite declară șovăind, că pe viitoriu i și va da silința ca pe toți să-i mulțămescă, întru cât îi va fi cu puțință — dar nu se obligă.

Mai pertractându-se unele obiecte de a doua mână ședința se ridică la orele 2 d. a. anunțându-se continuarea pe 3 1/2 ore.

Redeschidându-se ședința punct la patru ore p. m. a urmat după pertractarea adm. Făcându-se această alegere, prin votisare secretă, cu ședuli au eșit din urnă — lucru de sine înțeles, toți candidații românilor — 4 români și un ungar, față de candidații contrari 4 unguri și un sas.

Apoi a urmat obiectul cel mai important din această adunare generală, ocuparea prin alegere a postului de vice-comite.

Dl comite Baussnern, și alege membrii sei în comisiunea candidătoare, pe Fejérvári Adolf (jidov), Rotler Iosi (slovac) și Kraus Wilhelm; În Dr. Iancu Mețian, din partea congregațiunii propune membrii în comisiunea candidătoare pe Iuliu Dan, Basiliu Rațiu, și Dr. Andreiu Micu. Numai decât, directorul bunurilor erariale, Rotler, propune și el alți trei membrii în persoane: Dr. Nicolau Motoc, Panczel Karol și Steinburg. Atunci, prevădându-se, că are să vie lucrul la votare, și românii sciu apreția onestitatea dlui Baussnern, cu privire la enunțarea maiorității, din vreme au pregătit, o cerere, cu subscrieri, ca votarea să se facă nominal. Opăriți de această prevedere a românilor, ungurii și au retras propunerea, sciind, că tot au să învingă românii, și așa s'a primit propunerea dlui Mețian.

După această pregătire comisiunea candidătoare s'a retras și lumina astepta să vadă rezultatul.

După cum sunt înșepta în comisiunea candidătoare, s'au petrecut lucruri gróznice. Dr. Andreiu Micu i-a declarat dlui Baussnern, că dacă, desconsideră pe români, al căror candidat — Ioan Turcu — are calificațiunea cea mai bună între toți candidații să scie, că în viitoriu să considere pe români de cei mai mari contrari ai d-sale. În după ce l'asat Dr. Micu, l'a apucat protopresbiterul Iuliu Dan și i-a spus franc, că românii mai curând vor desființa comitatul, decât să sufere unui om ca dl Baussnern ca să ducă pe români de nas cum duce „țiganul ursul”. L'a avertisat dl protopop Dan pe comitele și asupra faptului că chiar dl Baussnern față de de d sa a declarat mai înainte, că protonotariul Turcu e cel mai harnic și mai apt amplotiat comitatens, în dl comite, care nice un cés nu poate sta pe piciorle sale, nevoind a-și mai aduce aminte de această, a îndurat nisce expresiuni foarte umilitore.

S'au mai petrecut în ședința această lucruri foarte picante, relativ la viața morală socială, a doi dintre candidații dlui Baussnern, dar seriozitatea obiectului, nu mi permite ale numi.

Destul că membrii români, vedând, că dlui Baussnern nu i este permis a pune în candidație și un român, au părăsit ședința și la l'asat pe dl comite cu ai sei să facă mendrele și au venit în sală.

Curând după aceea și domnul comite suprem Guido de Baussnern, a intrat în sala de ședință, cu capul plecat și cu curagiul unui om ce-și vede paguba cu ochii. Șovăind s'a așezat pe scaunul presidial, și era atât de confus, de agitat și cuprins de tēmă încât de trei ori i a căzut ochiarii, până au cetit numele candidaților.

La locul prim a candidat pe Kopocsáni Mór, la aldoilea pe Nagy Sándor, la al treilea pe Benedek Gyula.

Indată după cetirea candidaților, dl protopresbiter Iuliu Dan cere cuvântul, însă dl Bausnarn se face a nu auzi și voia să dea cuvântul „sărbătoritului” de odinioară, notariul public Kapdebó — care imediat după părintele Dan s'a sculat cerând și el cuvântul, de sigur cu scopul ca să propue aclamarea lui Kapacsáni, dar dl Kapdebó a mâncat nes palat. Românii strigau „Să auzim!” — er dl protopresbiter amenință cu degetul, dîcîndu-i să se așeze jos, că dă de potcă. În fața rezoluțiunii demne și impunătoare a românilor dl Bausnarn a trebuit să cedeze, er infumuratul pribég a trebuit să și închidă gura, o tăcere solemnă s'a făcut îndată ce notariul public Kapdebó, și-a ocupat locul, er dispoziția sufletescă și fisonomia șovinistilor, dela cap până jos se asé mână cu aceea a bigoților păcătoși, cari vîd fulgerînd cruce și astéptă trăsnetul.

Domnul protopresbiter Dan cu demnitate, dar rezolut a descoperit adunării, că membrii români din comisiunea candidării, vîdînd procedura cea ne corectă în comisiunea aceea și-au dat demisiunea încă înainte de a se face lista candidaților, Ce a mai dis nu știu, căci nu s'a mai auzit de larma cea mare decât că se insinuă protest și strigau toți în gura mare protestăm. Apoi în mod ostentativ a părăsit toți romanii în corpore sala de alegere rămânînd numai 20—30 de sateliți, cari apoi în tîc_nă au proclamat pe Kopacsáni Mor de vicecomite.

Apoi se fi vîdît dragoste patriotică, între cei rămași în sală! Să fi vîdît cum își țineau unul altuia orațiuni apostrofându-se „per tu” per „barátom”. Ușa „bruderschaftului” „per tu” o au deschis tocmai dl Bausnarn, în orația ce dînsul o a ținut „proclamatului” Kopacsáni Mor, apostrofînd ul pe acesta mereu „per tu” și per „barátom”. Exemplu șefului apoi l'au imitat toți și cum am dis, s'a început nisce vorbiri intime, în cât cugetai că nu în sala de ședințe te afli, ci în veranda unui loc de restaurațiune sau la gura șetrei, după ce ai făcut tîrgul.

Er românii, au plecat acasă, ca să spună celor 80,000 români din comitatul Făgărașului dreptatea, ce li-a făcut dl Bausnarn, și că pe a cui mână s'a dat postul de vice-comite.

Ținuta românilor a fost imposantă și duii cari au reușit „victorioși” au recunoscut această și s'au mulțumit a serba această „victorie” numai în sala comitatului, er de acolo s'era pela nouă ore s'au dus fiesce care acasă în credință, că „încă o învingere ca această, și suntem perduți”. Nici un banchet, nici o demonstrațiune nu s'a făcut din partea lor, pentru nou alesul „providențial”, pe care eu mi-l închipesc lângă dl Guido de Bausnarn, ca pe ângerul din cîstele apostolului Pavel.

„Ungaria”.

Diarele române din patria noastră s'au mai înmulțit cu o revistă lunară, scosă la ivelă de profesorul Grigorie Moldovan din Clușiu.

Nu șcim, cine a simțit necesitatea unei atari reviste dar cu modul în care se presintă ea, pôte să devină o insultă pentru poporul român.

Pornită din punctul de mîncare de a croi stări mai acceptabile între publicul român și cel magiar — ea are să producă tocmai efectul contrariu.

Acésta impresiune a făcut asupra noastră întregă lucrarea.

Dl Moldovan are pretensiunea de a fi om literar, dar îi place să se ocupe și cu politica.

Nu-i stricăm gustul. După dînsul românii s'au depărtat de magiari, și e datorii lor să se apropie de ei.

Și apropierea au să o facă de așa ca, să se pună în serviciul cauzei magiarilor, să-i spriginescă ca să-și pótă implini misiunea civilisătoare.

După un astfelu de postulat, românii nu ar avé decât să-și închidă scólele, bisericile, și se lase de legea și de limba lor și să se facă magiari.

Nu este această însă o pretensiune din cele mai esagerate, ceea ce până acum nici un magiar de omenie nu o a cerut dela poporul român?

Dar dl Moldovan nu se opresce aci. Dacă raporturile între aceste două popórá sau înăsprit, românii sunt de vină, dacă în șirul luptătorilor pentru idea de stat magiar, ađi se afli numai singur în tovărășie cu Alecsici, tot românii sunt de vină; dacă s'au adus legi cu cari românii nu pot fi mulțumiți, tot ei pótă tótă vina. Se repețesc adecă tóte acele învinuiri ridicate asupra noastră de dl Moldovan de ani de zile în „Kolozvár” și în fie ertatul „Magyar Polgár” când încă era inspector de scóle și fericea pe români din comitatul Turda arieșiu.

Și pentru-ce le face tóte aceste dl Moldovan?

Pentru-că e un simbriaș al celor dela putere, pentru-că iau ridicat acolo, unde nu-i era locul, pentru-că se simte datoriu să recompenseze în o formă óre-care beneficiile de cari este împărtășit din partea magiarilor.

Frații magiari au ales pe cel mai incompetent om pentru-ca să le facă ispravă. Sacrificiile ce le aduc ei pentru atare lucrare — sunt bani aruncați pre gârlă. Tot ce

ce e scris românesc în revista dlui Moldovan, puté fi binișor scris și unguresce, și dacă revista apărea în limba magiară, cel puțin aveau magiarii o lectură, cu care se pot delecta.

Românii nici nu o vor ceti, nici nu-i vor da nici o importanță.

Nu, pentru-că, dacă un d'al de Moldovan se apucă să scarmine pe un bărbat ca Șaguna, pe un om atât de valoros, pe omul care a făcut epocă în viața poporului român, pe omul al cărui nume tot românul îl exprimă cu pietate atunci revista s'a omorit ca pe sine și pe omul ce cutéză a pune pe hârtie atari neadevăruri îl osândosce și-l aruncă în nomol — acolo, unde îi este locul.

Dl Moldovan are să facă numai vrajbă cu întreprinderea sa. Nu se va afla în rîndurile noastre un singur om, care să-l apróbe. Șciut lucru este, că lupta ce o întrefin românii față de cauzele lor naționale, este o luptă dréptă.

Nu este un singur român, care să nu șcie, că se lucră din partea stăpînitorilor nostri, ca să ne pună pedeci și să ne lase să ne dezvoltăm liberi în patria noastră. Lucrarea această nu emană directe dela magiarii cei adevărați. Cu ei pôte că ne-am și înțelege. Emană dela speculanți, dela evrei, dela cei dela diaristică și dela toți aceia, cari nu pot trăi în ziua, când va fi și românul considerat.

Dacă ar fi să fie frații magiari drepti față de noi, atunci în aceea și ar trebni să aplice 5—6 mii de români în funcțiuni și acești 5—6 mii de ómeni ar scóte pe alți 5—6 mii de renegați și er lăsa pe stradă. Ce ar face aceia? care guvern va cuteza să ia odiul asupra sa? Și dacă vom merge numai un pas mai departe, și ar voi să modifice legea electorală, ce ar face cei mulți deputați ardeleni, aleși printre români? Unul ca unul s'ar rescula contra guvernului și l'ar arunca cu bombe în vînt.

E ușor dlui Moldovan să propovéduească împăcarea, căci la prima subscrie o cuită și paralele îi curg.

E altă vorbă însă, când vom întreba pe cei mulți români, cari au trecut granițele, e alta, când ómeni pôte tot așa de cualificați, ca și d-sa, stau învățatori pe sate și rabdă fîme — și e altă, când un român, dacă pornesce la iusticie ajunge la vice-notariu când e cărunt și colegul lui magiar e jude la tablă ori la curie.

Românii nu vor decât dreptate. N'au magiarii decât să facă dreptate și atunci pacea e făcută fără revista dlui Moldovan. — Cu toți se vor grupa în giurul poporului magiar și patrie mai fericită nu va fi ca Ungaria, dar nu „Ungaria” de ađi a dlui Moldovan, care e cea mai nenorocóasă întreprindere, ce s'a pus la cale. Ungurii știu, cari sunt durerile noastre, ei știu ce ar trebui să facă ca să fie bine în țérá. Aplice acele remedii și „elara pacta, boni amici”. Dacă însă ei prefer mai bine pe un om singur ca dl Moldovan față de un popor întreg, atunci e tréba lor, dacă se pot mulțumi cu atáta. Vor vedé ei unde i va scóte un om ca Moldovan și unul ca Alecsici, căci al treilea până acum nu-l afli, nici cu lampa lui Diogenes.

La ameliorarea stărei preoților.

Sadu, în Octobru, 1891.

Mult s'a vorbit și discutat asupra cestiunii despre ameliorarea stărei materiale a clerului nostru ortodox atât în diaristică, cât și la diferite ocațiuni. Necesitatea de a se pune în viitoriu o basă solidă pentru esistența preotului e recunoscută de toți ómenii de bine. Dacă însă totuși nu s'a pus la ordinea zilei, lucrul devine esplicabil, că afaceri de organizare trebuia să premérgă și cu aceste am fi aprópe de terminare, și atunci regularea pozițiunii clerului va deveni cestiune de prima ordine.

Cu bucurie privim, că în tîmpul mai recent și forurile legislative ale bisericei noastre se vîd îndemnate a se ocupa, prelângă resolvirea altor probleme tot atât de importante în biserică noastră, — și de această afacere fôrte reclamată. E și tîmpul suprem, căci vedem și de și, că în instituțiunile de tótă categoria, publice și private, în cari se mișcă și trăiesce omul, să fac îmbunătățiri, numai statul preoțesc pare a fi condamnat, ca pentru ridicarea lui la o stare materială mai corespunđătoare pozițiunii, ce e chemat a ocupa în societatea omenescă, să se lucre și pășescă cu pași melcului. E adevérat, că legislativa bisericei noastre a adus unele legi, cari au în vedere îmbunătățirea stărei materiale a clerului. Acésta lege, între multele mijlóce, cari s'au căutat spre ajungerea scopului, a considerat și consideră și reducerea parochielor acolo, unde împregiurările permit aplicarea legii, érá organele competente, credem, că vor avé totdeuna în vedere această lege și nu vor suferi, ca ea să fie nerespectată.

În respectul acesta preoți și mireni trebuie să fi acord, că înmulțind personalul preoților fără a le înmulți isvóreile de venit, ai comis o mare nedreptate și preotului și fiitorului preot ori capelan, ce ai de cuget a l sistemisa.

Cumcă cestiunea îmbunătățirii stărei materiale a preotului și prin această ridicarea vađei lui acolo, unde se cuvine, e obiect de predilecțiune al celor bine și drept simțitori fii ai bisericei noastre, ne dá o noué dovadă și cel mai recent articol publicat în

fóia, ce redactați, apărut sub titlul „pozițiunea clerului nostru ortodox”. N'am onorul a cunoșce pre autorul acelu valoros articol, dară dacă acel preastimat „deputat congressional” aparține membrilor mireni, cu atât mai multă recunoștință i se cuvine pentru crestinescile simțeminte, cari le nutresce față de biserică, respective față de cler. Cetind cineva cu atențiune acel articol, se va convinge, că autorul e condus numai de simțul de dreptate și ecuitate. Căci precând el recunoșce o înaintare în cultură a clerului, pre atunci cu o adevérată cunoștință de cauză descrie deplorabila stare materială a lui. Nu e suficient însă a aráta numai scáderile unui lucru, ci se recere a indica și modalitățile de deláturare ale acelora și îndreptarea lucrului în spre bine. Și această o face autorul acelu articol, și acele modalități cutez a afirma, că nu ar fi nerealisabile. Cred că împreună cu mine mai mulți confrăți cousimt, ca bunele intențiuni ale autorului se fie acceptate de întregul for legislativ și acele dorințe se devină cât mai curénd realizate.

Cu cuvenitul respect

Ioan Popovici,
paroch gr. or.

MOISE BRANISCE, protopretore.

Un bărbat devotat binelui bisericei și națiunii noastre mai puțin, Omul bine pregătit și înarmat pentru de a susține lupta în cauzele noastre naționale până la ultima resuflare, omul cu cunoștințe bogate, omul cu puternică logică, omul, care în fața celor mai mari nedreptăți ce i s'au făcut în viață a rămas totdeuna liniscit și cumpétat, omul, care ne făcea onóre ca funcționar și ca cetățen în flórea vieții în etate de 57 ani, a închis ochii pentru totdeuna.

Moise Branisce a făcut parte din acei bărbați ai nostri, cari s'au ridicat prin muncă la demnitatea, unde a stat.

Moise Branisce a iubit poporul, din a cărui sin a eșit, a fost și el unul din aceea pleiadă de bărbați ai nostri, în sufletul cărora a prins de timpuriu rădăcini iubirea a tot ce e românesc și alipirea către acest ném.

Viața intrégă i a fost o luptă continuă pentru esistența și devotată fericirii familiei, pe care o lasă în cel mai adénc doliu.

Înmorméntarea i s'a făcut cu mare pompă.

Din cercul Mercurii flórea inteligenței, din Sibiu vice-comitele Reissenberger, Dr. Süßmann, adv. Ioan Popa și redactorul Ivan; din Seliște Dr. Lemeny ș. a. au participat precum și studenții din cl. VIII dela gimn. lutheran, ca colegi ai unuia din fii reposatului.

Numeróse cununi au împodobit cosciugul. Înmorméntarea acestui bărbat al nostru în cimiteriul lutheran, o lăsăm deocamdată ca o întrebare deschisă, și o vom discuta, când ne vom fi tras tóte informațiunile.

Până atunci i dîcem: Fieți țérina ușorá!!

Réspuns la o epigramă.

În Nrul 196 al „Tribunei” dl G. B. Duică a publicat următoarea epigramă:

Diacon cum este al nostru, n'ai vîdît pe nicăiri;
Nici la paseri nu se afli bunătatea lui de glas.
Bunătatea-i împărțită, și de multă ce-i în cîntec
Spune-mi câtă bunătate la cuvînt i-a mai rémas!

Pentru atáta atențiune diaconul dumnélui îi răspunde în chipul următoriu:

La mai mare sóte dragă,
Căci esti meșter la cîntat
Ca diaconul, pe care
Tu cîntînd, l'ai lăudat.
Dar cîntînd prea mult, mi-e témă,
Că te vei strica la glas,
Ș'apoi răgușit, scii bine,
Ț'or da drumul din Parnas*

Varietăți.

* (Înceherea congresului.) Înceherea congresului s'a făcut Sâmbătă s'era în mod solemn. Escelenția Sa I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit a mulțamit Preasânșilor Lor d-nilor episcopi și membrilor congresului pentru armonia și activitatea desvoltată, și le dori tuturor reintórcere în pace și fericită. La vorbirea Escelenției Sale réspunsu Ilustr. Ioan Bran de Lemenyi următoarele:

Escelenția Vóstră! Înalt Preasânșite Domnule arhiepiscop și metropolit!

Concedețimi Ve rog, a Ve exprima în numele tuturor membrilor congresului nostru național bise-

*) Alusiune la fabula lui Alesandru Donici: „Parnasul” Nota Red.

